

DATUM: 21. 02. 2023

Dohledové sdělení č. 1/2023

K vyžadování a vyhodnocování informací při poskytování investičních služeb obcím a krajům

Použité zkratky

Obecné pokyny k vhodnosti	Obecné pokyny ESMA k některým aspektům požadavků směrnice MiFID II ohledně vhodnosti (ESMA35-43-1163)
Obecné pokyny k přiměřenosti	Obecné pokyny ESMA k některým aspektům požadavků směrnice MiFID II ohledně přiměřenosti a režimu execution only (ESMA35-43-3006)
Nařízení (EU) 2017/565	Nařízení Komise v přenesené působnosti (EU) 2017/565 ze dne 25. dubna 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU, pokud jde o organizační požadavky a provozní podmínky investičních podniků a o vymezení pojmů pro účely zmíněné směrnice
Nařízení (EU) 1095/2010	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1095/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy), o změně rozhodnutí č. 716/2009/ES a o zrušení rozhodnutí Komise 2009/77/ES
ZPKT	zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů

1. Účel dohledového sdělení

Účelem tohoto dohledového sdělení je vymezit základní dohledová očekávání České národní banky při plnění povinnosti poskytovatelů investičních služeb vyžádat a vyhodnotit od zákazníka relevantní informace o jeho odborných znalostech a zkušenostech v oblasti investic, příp. investičních cílech, včetně tolerance k riziku, a finančním zázemí, včetně schopnosti nést ztrátu, v případě, kdy je zákazníkem obec jakožto základní územní samosprávné společenství občanů nebo kraj. Materiál si proto klade za cíl vyjasnit základní principy relevantní právní úpravy a požadavky pro případ, kdy se poskytovatelé investičních služeb rozhodnou poskytovat investiční služby obci či kraji, resp. povinnosti v této oblasti stanovené poskytovatelům investičních služeb, které by měly být adekvátně zapracovány do jejich vnitřní předpisové základny.

2. Shrnutí právní úpravy

Ustanovení § 15h ZPKT ukládá poskytovatelům investičních služeb při poskytování investiční služby podle ustanovení § 4 odst. 2 písm. d) a e) téhož zákona povinnost získat od zákazníka nezbytné informace o jeho odborných znalostech a zkušenostech v oblasti investic, jeho investičních cílech, včetně tolerance k riziku, a finančním zázemí, včetně schopnosti nést ztrátu, v rozsahu podle ustanovení § 15h odst. 2 ZPKT, a tyto informace vyhodnotit.

Ustanovení § 15i ZPKT pak ukládá poskytovatelům investičních služeb při poskytování investiční služby jiné než uvedené v ustanoveních § 4 odst. 2 písm. d) a e) téhož zákona povinnost požádat zákazníka o nezbytné informace o jeho znalostech a zkušenostech v oblasti investic, v rozsahu podle ustanovení § 15i odst. 2 ZPKT, a tyto informace vyhodnotit.

Čl. 54 odst. 6 Nařízení (EU) 2017/565 pak dále stanoví, že *„pokud je zákazníkem právnická osoba [...], investiční podnik stanoví a dodržuje zásady ohledně toho, kdo bude předmětem posuzování vhodnosti a jak se bude toto posuzování provádět v praxi, a to včetně určení osoby, od níž mají být shromažďovány údaje o znalostech a zkušenostech, finanční situaci a investičních cílech. Investiční podnik takto stanovené zásady zaznamená.“* Pokud má být provedeno posouzení vhodnosti pro právnickou osobu¹, *„bude posuzována finanční situace a investiční cíle této právnické osoby [...]. Hodnoceny budou znalosti a zkušenosti [...] osoby, která je oprávněna jménem příslušného zákazníka² provádět obchody.“*

Poskytovatel investičních služeb by měl dodržovat obecné pokyny Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy.³ Obecné pokyny k vhodnosti v bodě 58 podrobněji rozvádí požadavky uvedené v čl. 54 odst. 6 Nařízení (EU) 2017/565, když uvádí, že *„[p]odniky musí mít zavedenou strategii, která ex ante stanoví, jak provádět posouzení vhodnosti v případě, že zákazníkem je právnická osoba [...]. V této strategii je třeba objasnit pro každou uvedenou situaci postup a kritéria, která je třeba dodržet s cílem vyhovět požadavkům směrnice MiFID II týkajících se vhodnosti. Podnik by měl jasně předem informovat ty své zákazníky, kteří jsou právnickými osobami, [...], o tom, kdo podléhá posouzení vhodnosti, jak bude posouzení vhodnosti v praxi probíhat, a o možném dopadu posouzení na příslušné zákazníky, a to v souladu se stávající strategií.“*

Obdobně lze zmínit i Obecné pokyny k přiměřenosti, v nichž se v bodě 50 uvádí, že *„podniky by měly mít zavedenou strategii, která ex ante stanoví, jak provádět posouzení přiměřenosti v případě, že zákazníkem je právnická osoba [...]. Taková strategie by měla být vypracována v souladu s obecným pokynem č. 6 a podpůrnými obecnými pokyny v Obecných pokynech k některým aspektům požadavků směrnice MiFID II ohledně vhodnosti.“*

¹ Přestože čl. 54 odst. 6 Nařízení (EU) 2017/565 hovoří pouze o právnických osobách, které požádaly o zacházení jako s profesionálním zákazníkem, v souladu s podstatou uvedené povinnosti se tímto způsobem musí přistupovat ke všem právnickým osobám, bez ohledu na to, zda požádaly o zacházení jako s profesionálním zákazníkem či nikoli (což potvrzuje bod 61 Obecných pokynů k vhodnosti).

² Právnické osoby.

³ Čl. 16 odst. 3 Nařízení (EU) 1095/2010.

Zároveň čl. 21 odst. 1 Nařízení (EU) 2017/565 uvádí, že při plnění požadavků uvedených v tomto odstavci zohlední investiční podniky povahu, rozsah a složitost své podnikatelské činnosti, jakož i povahu a škálu investičních služeb a investičních činností vykonávaných v rámci této podnikatelské činnosti.

3. Základní principy a povinnosti při posuzování přiměřenosti či vhodnosti u obcí a krajů

Stanovení pravidel pro posuzování přiměřenosti a vhodnosti u právnických osob ex ante

Z výše uvedeného tak lze vyvodit, že poskytovatelé investičních služeb, kteří své služby nehodlají právnickým osobám vůbec poskytovat, nemusejí takovouto strategií vypracovávat. Poskytovatelé investičních služeb, kteří své služby nabízejí i právnickým osobám, však musejí strategií pro posuzování přiměřenosti a vhodnosti u právnických osob mít vypracovánu **předem**, přičemž v ní musejí mimo jiné popsat, jak bude posouzení přiměřenosti či vhodnosti probíhat a kdo bude předmětem posouzení, a o tomto zákazníka předem informovat.

Jelikož jsou obce a kraje právnickými osobami *sui generis*, je tedy také nezbytné v této strategii popsat, jak bude probíhat posouzení přiměřenosti a vhodnosti v případě, že zákazníkem poskytovatele bude obec či kraj, a kdo bude předmětem posouzení.

I poskytovatelé investičních služeb, kteří své služby poskytují právnickým osobám, resp. obcím či krajům, pouze v ojedinělých případech, sice mají podle čl. 54 odst. 6 Nařízení (EU) 2017/565 povinnost mít ex-ante připravenou strategii pro posuzování přiměřenosti a vhodnosti, avšak požadavky na podrobnost této strategie budou úměrné rozsahu, ve kterém služby právnickým osobám, resp. obcím či krajům, poskytují, neboť jim čl. 21 odst. 1 Nařízení (EU) 2017/565 umožňuje při plnění jejich organizačních požadavků zohlednit svůj obchodní model.⁴

Způsob posouzení vhodnosti a přiměřenosti u obcí a krajů

S ohledem na znění čl. 54 odst. 6 Nařízení (EU) 2017/565 ve spojení s Obecnými pokyny k vhodnosti lze dovodit, že finanční zázemí, včetně schopnosti nést ztrátu, a investiční cíle, včetně tolerance k riziku, budou posuzovány ve vztahu k právnické osobě, tedy ve vztahu k obci či kraji.

Naproti tomu znalosti a zkušenosti v oblasti investic musejí být posouzeny ve vztahu k osobě či osobám, které jsou oprávněny jménem obce či kraje provádět příslušné obchody a u nichž lze předpokládat, že o obchodech budou fakticky rozhodovat či je provádět. Při stanovení této osoby či osob je nutno vycházet z platného rozdělení kompetencí mezi jednotlivé orgány obce či kraje

⁴ Možným příkladem zohlednění obchodního modelu by mohlo být stanovení základních principů posuzování přiměřenosti a vhodnosti (alespoň v rozsahu pravidla, že odborné znalosti a zkušenosti se zjišťují u fyzické osoby jednající jménem právnické osoby, zatímco finanční situace a investiční cíle se posuzují ve vztahu k právnické osobě) ve spojení s povinností pracovníků či vázaných zástupců obrátit se v těchto zcela výjimečných případech, kdy je zvažováno poskytnutí investiční služby právnické osobě, resp. obci či kraji, na funkci zajišťování shody s předpisy (compliance) s žádostí o stanovení dalšího postupu, tedy určení, jak bude posouzení přiměřenosti či vhodnosti probíhat a kdo bude předmětem posouzení, aby bylo možné o těchto skutečnostech zákazníka předem informovat.

a případného delegování pravomocí na konkrétní osoby. Právě rozdělení kompetencí mezi jednotlivými orgány obce či kraje nebo delegování pravomocí na konkrétní osoby bude mít v praxi často důsledek, že nebude potřeba pro účely posouzení přiměřenosti či vhodnosti zjišťovat informace o znalostech a zkušenostech všech či většiny členů zastupitelstva či rady (obce nebo kraje). Doporučený postup je podrobněji popsán v Obecných pokynech k přiměřenosti v obecném pokynu č. 6, zejména v bodech 53 a 54. Česká národní banka nad rámec tohoto doporučení považuje za přípustný také postup, kdy poskytovatel investičních služeb posoudí znalosti a zkušenosti v oblasti investic u všech osob oprávněných jednat za obec či kraj ve vztahu k investicím do investičních nástrojů a při poskytování investičních služeb bude rozlišovat, s kterým konkrétním zástupcem obce či kraje jedná, a jemu pak přizpůsobí posuzování přiměřenosti jednotlivých obchodů.